

KOMUNIKABIDE-MOTA BERRI BATEN ATARIAN

JOSU LANDA

Teknologia berriek ekarriko dituzten berrikuntzek aldaketa bat baino gehiagoz, eta ez nolanhikoak, ziprztinduko dute komunikabideen esparrua. Etorkizunari begira, teknologiako bi alorretan emango dira aurrerapauso bizikoenak: informatikan eta telekomunikazioetan. Alde batetik, informatikan eta ofimatikan eboluzioak zurrunbiloaren abiadura hartua du: makinaren potentzia gero eta handiagoa gero eta kostu gutxiagorik; digitalizazioak dakarren erabilerraztasuna; linguistika konputazionalaren etorkizuneko eremua (hizkuntzaren kalitaterako kontrol-tresnak, itzultzaile automatikoak); dokumentazio-zerbitzu erraldoiak eroso erabiltzeko modua; informazio-kopuru erraldoiak almagatzeko ahalmena; eta

abar. Beste alde batetik, telekomunikazioak sortuko duen espazioak gaur ezagutzen ditugun muga asko eta asko apurtuko ditu: batez ere kablearen hedakuntzak eragingo duen iraultzak errotik aldatuko ditu hedatzailearen eta kontsumitzailearen arteko ohitura eta prozesu ugari.

Bi alor horietan emango diren aitzinamenduen uztarketatik, komunikabide mota berri bat sortuko da, garuna nekatu gabe «komunikabide elektronikoa» dei genezakeena. Badirudi gaur egun erabiltzen diren termino asko (egunkari elektronikoa, kartako telebista...) zentzu gutxikoak izango direla aurki. Sarean etengabe egongo den produktu bati nekez aplikatu ahalko zaio maiztasunaren kontzeptua, eta «egunkari» edo «astekari» bezalako terminoak nahastu egingo dira ondorioz. Gainera, komunikabide elektronikoko guztiek bide berak, bitarteko berak eta, seguru aski, etxeetan gailu berak erabiliko dituzte eta komunikabide motak, orain ikusten ditugun bezala (prentsa, irratia, telebista) elkarrekin integratuko dira esparru telelektroniko berri horretan. Zaila da, ondorioz, prentsa elektronikoz hitz egitea eta egokiagoa dirudi komunikabide elektronikoz jardutea.

Komunikabide elektronikoko berri horrek hainbat ezaugarri izango ditu bere:

- Informazio bolumen handia erabiltzeko ahalmena. Ez du ezagutuko oraingo komunikabideek daukaten espazio-muga (orrialde kopurua, emisio denbora...).
- Erabiltzaileen araberrako pertsonalizazioa. Norbere intereseko gauzak aukeratu ahal izango dira.
- Gune espezialduak sortzeko joera izango da, informazio-kantitate ikaragarriak ekar dezakeen anabasaren barruan esparru bereziak lortzeko beharraren ondorioz.
- Multimediaren erabilera. Edozein bitarteko (testua, irudia, audio...) erabili ahal izango direnez, elkarrekin integratuko dira elementuok komunikabide berean, eta hori guztia interaktibitateaz baliatuta, hau da, erabiltzaileak bere interesen arabera hautu eginda.

- Iritzi-truke dinamikoago eta libreagoa egin ahal izango da, mediatizazio gutxiagoko forumak eta tribunak ugari sortzeko ahalmenaz baliatuta.

- Datu-base erraldoietan kontsultatzeko erraztasuna.

Horrezaz gain, finantziaketarena dugu erabaki eta finkatu gabeko puntuetako bat. Pentsan ezagutzen ditugun diru-iturriek —publizitatea eta salneurria, batez ere— komunikabide berri honetan nola funtzionatuko duten inork ez daki zehatz. Erakusleihoa izango den neurrian publizitateak izango du funtzioa, eta zerbitzua izango den aldetik kobratu ere egin beharko da, baina argitzeke dago nola, eta are argitzeke zenbaterainoko finantziaketa erakarriko duen horrek.

Neurri oso handi batean zientzia-fikzioa den genero batean, orain arte mintzatu naizen bezain seguru mintzatzeari atrebentzia handiegia da, bistan denez. Orain arte esandako guztien aurretik «nire ustez» edo «dirudienez» bana ipintzeaz gain, balizko etorkizun horrek zalantzarako eta kezkarako tartea ere uzten du noski. Hasteko, bitartekoen hobetzeak eta merkeagotzeak ez duelako beti kalitatearen edo zerbitzuaren hobetze bat ekartzen. Bestetik, eta hau da kezkaragarriena, bitartekoak bai baina banaketa bideak edonoren eskuetan egongo ez direlako; arrazoiak badira informazioa banatzeko mekanismo nagusiak orain arte baino esku gutxiagoren kontrolpean egongo direla pentsatzeko.

Sortuko den konkurrentzi espazio berri horretan, paperean inprimatutako prentsa desagertu egingo dela pentsatzea astakeria dela esango nuke. Zalantzarik ez bere funtzioa eta papera aldatu egingo direla, besterik ez bada gaur egun prentsak berezkoak dituen zenbait eskaintza besteek modu egokiagoan beteko dituztelako. Bada inprimatutako prentsari dagokion funtzio bat, bestek nekez ordezkatu ahal izango dutena: sintesi-papera. Grafikoki esanda, hamar minutuko gainbegirada batean gertatutakoen berri jasotzeko ez dago papera baino soportegokiagorik; finean, egun irakurle gehienek kasu askotan prentsaz egiten duten erabilpen beretsua. Beste zenbait alorretan ere, prentsak mantenduko du bere apropostasuna, ex-

catedra-ko iritzietarako kasu. Komeni da beraz planteamendu katastrofista eta modernistetatik ihes egitea. Paperarekin, informazioa transmititzeko euskarri bezala, beste hainbat asmakizun jenialekin bezala gertatzen baita. Pentsa dezagun gurpilaren asmakizunaz: ibilgailurik modernoek ere ezin izan du egundo gurpilaren jenialtasuna saihesti. Antzeko zerbait gertatzen da paperarekin. Edukia aldatu egin beharko da, ezer aldatzekotan, eta hori da erronka.